

Ceny umění očima ekonoma

MIRKA WILDMANNOVÁ

Jedním z dnešních trendů je chápání umění jako produktu k investování. Umění sice považujeme za investici, ale od klasických investičních nástrojů, jako jsou akcie, dluhopisy a reality se samozřejmě liší. Především je to dáno charakterem tohoto statku? Jedná se především o citovou stránku kupujícího a jeho estetickou stránku jeho cítění. Jde o bezprostřední spojení kupující – umělecké dílo, což nemůžeme hledat u jiných investičních produktů (např. u akcií). Motivace nákupu uměleckých děl nemusí nutně být jen z lásky k autorovi či umělecké hodnotě díla. Motivace ke koupi uměleckého díla může být investiční a tuto investici kupující chápe jako budoucí zúročení svých finančních prostředků. Investice do umění také vyžaduje nejen znalosti produktů na uměleckém trhu, znalosti umělců – autorů těchto uměleckých děl, ale také orientaci v celkové hospodářské situaci. Tak jediné lze posoudit míru rizika investice do uměleckých předmětů. Nicméně právě v případě investic do umění lze vysledovat, že umělecký trh je méně náchylný k ekonomickým výkyvům a hospodářským krizím, než je to u ostatních finančních investičních produktů. Ale i na uměleckém trhu můžeme definovat určitá rizika. U současného umění, především u mladých autorů, lze jen těžko predikovat, zda budou zrovna středem zájmu investorů a sběratelů, a také není jisté, zda bude jejich hodnota stoupat či klesat.

Paní Martina Votrubová, poradkyně služby Artbanking, k tomuto tématu píše: „Investice do umění mívají dobrou návratnost, pokud se kupuje kvalitní umění. Zvláště staří mistři, kteří svou cenu neztrácejí. Cena jejich děl je sice vysoká, ale stabilně roste a investor tak peníze pravděpodobně nikdy neztratí.“ Na současné malíře má poradkyně odlišný názor. „Když jsou osvědčení, mohou přinést i velice dobré zhodnocení. Pokud ale z některých výtvarníků udělají galeristé módní ikonu, ceny se mohou rychle vyšplhat vysoko a v čase, až přestanou být tvůrci ‚v módě‘, jejich cena může zase výrazně klesnout.“ Odhadnout vývoj a budoucí úspěšnost současných umělců je velice složitou záležitostí. U současného umění neexistují dlouhodobé výsledky aukcí nebo zkušenosti galeristů s prodejem autora, jak je tomu u klasických mistrů. Je otázka, za jak dlouho se může investice do umění zhodnotit. Některé zdroje uvádějí, že se nejčastěji jedná o pětileté období, jiné uvádějí, že je možné na umění vydělat i v době jednoho až dvou let. Je to velmi individuální a těžko odhadnutelná záležitost.

V současné době se ve větší míře zabývají obchodem se současným uměním tři aukční síně a galerie: WoxArt, Prague Art and Design a Artkunst. Jako galerie i aukční síň funguje rovněž Galerie 5. patro, spojená s aukční síní Artkunst. Je příznačné, že se současným uměním obchodují organizace, které nefungují výlučně na bázi aukčního prodeje, ale provozují většinou i galerii. Je zřejmé, že prodejní potenciál současného umění není naplněn a je nutno vybudovat pa-

tříčnou prezentaci. Dílo musí být určitou dobu sběratelům a veřejnosti na očích, aby získalo hodnotu na trhu. Zajímavé je, že se prodává především přes aukční prodej, kde se jedná primárně o navýšení ceny cestou přihazování a dražení, ale v současné době se tak neděje, protože se skoro 90 % děl prodá za vyvolávací cenu, a to pravděpodobně prvnímu zájemci. Přestože obchod funguje na aukčním principu, v konečném výsledku jde spíš o klasický komisionní prodej. Přesto aukce zůstávají nezbytným prostředkem, kde lze nakoupit kvalitní díla a tím si zajistit kvalitní budoucí investiční portfolio, a zároveň jsou většinou prestižní společenskou událostí.

S postupem času se začíná umělecký trh v českých zemích stále více strukturovat, o čemž svědčí také vznik nového aukčního portálu ART+. Je určen sběratelům, obchodníkům s uměním, investorům, sbírkotvorným institucím, novinářům, ale také běžným zájemcům o umění a starožitnosti.

František Kupka je jediným českým výtvarným umělcem světového formátu, jehož díla jsou zastoupena ve sbírkách nejvýznamnějších muzeí i galerií. Většina jeho olejů je umístěna v muzeích a snad jen 20–25 kusů je v soukromých sbírkách. Většina majitelů těchto olejů je ve velmi dobré finanční situaci a má také k autorovi vřelý vztah, čímž je pravděpodobné, že se výskyt Františka Kupky na trhu značně omezí. Z toho lze také usuzovat, že rekordní ceny, za které se Kupkovy obrazy prodávají, budou časem ještě vyšší. Také ve srovnání s ostatními autory abstraktních maleb, jako je Piet Mondrian (cena děl 15–45 milionů eur), Kandinskij nebo Theo van Doesburg (4,14 milionů dolarů), jsou Kupkovy obrazy finančně nedoceny. Podle názorů galeristů za to může více faktorů, jako je nedostatečné pořádání retrospektivních výstav Františka Kupky, a také slabá kupní síla. Je zřejmé, že všechny tyto faktory stojí za rekordní cenou Kupkových děl v současnosti. Právě v současné době finanční krize opouštějí investoři akciové trhy a jiné investiční produkty a sázejí na umělecký trh, což může být také důvodem růstu cen Kupkových děl.